

"לְבַנְיָנָה שֶׁל תּוֹרָה"

שיחה שנמסרה בביהמ"ד מפי רה"י הרב ברוך וידר שליט"א

א"י נקנית בייסורים

מפרשת השבוע: "זאת חקת התורה"³.
וכמו שמביא רש"י במקום: "לפיכך כתב
בה חקה, גזרה היא מלפני, אין לך רשות
להרהר אחריה".

פשט הדברים הוא, שישנם מצבים או
ציוויים הנובעים מחוק א-להי כל כך גבוה
שלבן אנוש אין בו תפיסה ונגיעה כלל. עם
כל גדלות האדם וכוח השפעתו בעולם,
אנו יודעים גם את קטנות האדם ומגבלות
שכלו. ישנם דברים שאין לנו השגה בהם.

עם כל זה, התורה ניתנה לנו
בכחית 'משפט', כלומר דבר שניתן
ללמוד ולהבין בו, ולכן אנו משתדלים
להבין את הנהגת ה' גם בדברים המגיעים
מהנהגה של 'חוק'.

שני הדברים אינם מנוגדים זה
לזה, אנו מחויבים ללמוד ולהעמיק ככל
יכולתנו לאורך שנים, אבל אחרי שעמלנו
ובררנו בנגלה ובנסתר כפי השגתנו, אנו
שבים אל הידיעה ש"לא מְחֻשְׁבוֹתֵי
מְחֻשְׁבוֹתֵיכֶם"⁴ ושהדברים עמוקים
מבינתנו ולפיכך אין מקום באמת לשאול
שאלות אלא עלינו לקבל את החוק הא-
להי באהבה כי "גזירה היא מלפני"⁵.

¹ יום פינויה של שכונת האולפנה
הוא יום כואב מאוד. בין אם מפנים או
מתפנים מרצון, ברור שאין מדובר
ב'מעבר דירה', אלא עזיבה מאונס. אף
שלבסוף הושגה הסכמה, אין זה 'תחילתו
באונס וסופו ברצון', אלא אונס גמור
שנאלצו להשלים עימו בליט ברירה.

ג' מתנות טובות

עלינו להתבונן כיצד יש להתייחס
לאירועים שכאלה מבחינה אמונית.

מובא בגמרא²:

"תניא רשב"י אומר שלוש מתנות
טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן
לא נתנן אלא ע"י יסורין, אלו הן:
תורה וא"י והעוה"ב"

רשב"י, התנא הא-לוהי מחבר ספר
הזוה"ק, מגלה לנו כאן גילויים עליונים
במיוחד, אך קשה להבין למה מתנות כל
כך טובות, ניתנות לנו דווקא ע"י יסורים.

אנו רגילים לתפיסה שיש דברים
שעליהם אין לשאול שאלות, והדבר נלמד

³ במדבר יט ב

⁴ ישעיה נה ח

⁵ ע"י דעת תבונת תחילת סימן מ

¹ השיחה נאמרה ביום תחילת פינויה של שכונת
האולפנה.

² ברכות ה.

מתנות שלמעלה מן הטבע

"הרב" זצ"ל מבאר בעין איה⁶ שג' המתנות טובות הללו הינם מעלות שהן חוץ לטבע, ו"לזכות למעלה שהיא חוץ לטבע, ולמעלה מן הטבע, אין כוחות הגוף שהם טבעיים מוכנים לזה, כ"א ע"י יסוריין".

"הרב" מביא דוגמא לדבר מהרמב"ם בהלכות יסודי התורה⁷, שם מובא שבזמן שהנביאים מתנבאים "אבריהן מזדעזעין וכוח הגוף כשל". כדי להשיג את ההשגות העליונות מוכרחת לבוא שבירה, ושבירה זו היא הכרחית, ש"מפני שהנבואה היא מעלה עליונה חוץ לטבע, אין הגוף הטבעי מקבלה כי אם ע"י יסורים שיותש חילו וישבר".

מבאר "הרב" זצ"ל את הטעם שדווקא מתנות אלו נתייחדו בכך. האדם מורכב משלושה חלקים: שכל, גוף ונפש. והקב"ה הכין לישראל שלוש מעלות להתרומם בהם מעל הטבע בשלושת החלקים הללו.

מצד השכל ניתנה לנו התורה שמרוממת את השכל למעלה מכוח הטבע, ע"י עמל התורה שיש בו קושי וייסורים. מצד הנפש יש את האפשרות לזכות למעלה עליונה שהיא גבוהה מן הטבע, בחינת עוה"ב. ומצד הגוף, קיבלנו את א"י, שהיא ארץ גשמית, ממש אדמה וסלעים, ו"מכל מקום יש בה כוח קדושה סגולי למעלה מעניין הטבע".

צריך להתבונן הרבה בדברים אלה, ולהעמיק בעניינה של א"י, פעמים

רבות אני ממליץ ללמוד בכל שבוע את הרמב"ן על הפרשה, שבין דבריו ניתן ללמוד על היחס של התורה וחז"ל לארץ ישראל.

סגולת ישראל וא"י

עמ"י שונה בטבעו מכל העמים, ומה שמייחד אותנו הוא נקודת הסגולה. דבר זה מתבאר במיוחד באגרת תקנ"ה⁸ המפורסמת, שלא ייתכן שיהיה בחור בישיבה שלא עבר עליה לפחות פעם אחת.

כותב שם⁹ "הרב":

"הסגולה הוא כוח קדוש פנימי מונח בטבע הנפש ברצון ה', כמו טבע כל דבר מהמציאות שאי אפשר לו להשתנות כלל "פי הוא אָמַר וַיְהִי"¹⁰ "וַיַּעֲמִידֶם לְעַד לְעוֹלָם"¹¹.

כלומר שכוח הסגולה הוא משהו בטבע האומה הישראלית, זה חלק מהד.נ.א. שלנו, ולכן לא שייך בזה שינוי כשם שלא שייך שישתנו דברים אחרים במציאות, שהרי כולם מבינים שהאורניום למשל הוא בעל תכונות מיוחדות, ומתכת אחרת לא יכולה לקבל את סגולותיו.

כך הוא הדבר גם ביחס לארץ ישראל, שיש בה סגולה א-לוהית, כוח של קדושה פנימית טבעית.

⁸ אגרות ראייה ב, אגרת תקנה

⁹ עמ' קפו

¹⁰ תהלים לג ט

¹¹ תהלים קמח ו

⁶ ברכות, פרק א, פסקה לב

⁷ פרק ז, הלכה ב

לישראל וכולן לא נתנן אלא ע"י יסוריין".

זהו מושג שמצריך בירור מעמיק ולא נאריך בו כעת, אך לעת עתה נסתפק בידיעה שזוהי עצה עמוקה ונסתרת, כמו שמביא גם רש"י בעניין זה, שיוסף נשלח אל האחים שמכרוהו, מתוך "עצה עמוקה"¹⁴.

יש כאן דבר נוסף שמוסיף על הכאב, והוא שהדברים מתגלים לנו מתוך רשעה וחוצפא דעקבתא דמשיחא¹⁵, מתוך רצון להרוס או לראות הרס של חלקים מסויימים של הארץ. אנחנו צריכים לכאוב ולהרגיש את הדברים, אבל לדעת להתבונן בהם בצורה נכונה ולדעת שמכל ירידה תצמח עליה, ומתוך כל גזירה השייכת לעומק העצה נראה בע"ה תוספת והתחזקות בישוב הארץ.

בשבת האחרונה זכיתי לשבות בניצן עם חלק ממגורשי גוש קטיף, ושם ראיתי בעיני את תחילת הצמיחה שמתגלה אחרי הרס הגוש, זה מופלא וצריך לראות את זה כדי להרגיש.

כך הוא בודאי גם כאן, שמתוך ההרס עוד תצא בנייה והרחבה, והכל יתהפך לטובה.

אין זה פוטר אותנו מלהשתדל ולהתפלל, ולכן אכן עשינו את המוטל עלינו, בודאי תפילותינו נענו, כפי שהבאנו בעבר מההקדמה לעולת ראי"ה¹⁶ שפעולת

ייתכן שבבדיקות מעבדה יוכיחו שהאדמה כאן היא בדיוק כמו האדמה בקליפורניה, אבל בד.ג.א. של הארץ הזאת יש משהו אחר לגמרי, יש כוח סגולה טבעי שקושר בין הארץ הזאת לעם הזה. כעת בדור התחייה אנו רואים זאת בעינינו בכך שהארץ חובקת את האומה השבה אליה אחר אלפי שנים, נותנת לנו מפריה והולכת ונבנית. ואלו דברי הרמב"ן המפורסמים בפרשת בחקתי¹².

עצה עמוקה

אף ש"הרב" נתן לנו הבנה בסיסית לגבי הצורך בייסורים, עדיין אנו יודעים שאיננו יכולים להשיג את כוונת הבורא ו'גזירה היא מלפניו'. זה לא ממש מובן לנו, אבל "כך היא עצת ה' הנסתרת", כלשונם של רבים מחכמי ישראל בהקשרים שונים.

הרמח"ל בדעת תבונות¹³ עוסק בנושא זה ומביא לכך את הדוגמה של עליית יוסף למלוכה. כידוע לכולם הדבר היה כרוך בצער גדול, ועל זה אומר הרמח"ל:

"וזה בנה אב שלכל עילוי שרוצה הקב"ה לתת לאדם או לעולם, הנה כל זמן הזדמן הטוב – אינו מזדמן ובא אלא מתוך עומק עצה נסתרת, ועל כן יקרה קודם לו צער. והרי זה כענין שאמרו ז"ל שלש מתנות טובות נתן הקב"ה

¹⁴ בראשית לז יד

¹⁵ ע"פ סוטה מט:

¹⁶ ענייני תפילה, התפילה המתמדת של הנשמה, פסקה ד

¹² ויקרא כו טז, בסופו

¹³ סימן קמו

כאשר מופיעה רשעה, יש שיציעו מיד את הפתרון של פירוד והתפלגות. נבודד את עצמנו מהחופשיים, נבנה לנו קהילות ונברח מהחיבור לעם ישראל. כנגד זה מדריך אותנו "הרב":

"למעט בכל האפשרות כל מין פרוד והתפלגות בתוך הכלל, ויהיו כל מאמצינו מכוונים להרבות שלום ואחדות בין כל הסיעות, ולכוון את דעתנו כלפי המגמה היותר נשגבה של דבר ה' על ישראל, שסוף כל סוף מכל הסיבוכים והמחשכים אור גדול יאיר ונצדק קודש"

המשפט האחרון כאן הוא מה שעסקנו בו היום. ה' מדבר אך טוב על עמו, בונה אותנו, מחזיר אותנו לארצנו ובונה כאן גם בניין של תורה ורוח. צריכים רק לפקוח את העיניים ולראות.

התפילה אינה תמיד דווקא על הדבר אותו ביקשנו, אבל היא בודאי מתקבלת ופועלת במה שה' יראה לנכון.

ההנהגה בעקבתא דמשיחא

לסיום נעיין בדבריו המופלאים של "הרב" זצ"ל באגרת לרב עמיאל¹⁷ ביחס לציונות ולארץ ולדברים הכואבים של מי שמכונה 'חוזה הציונות'. נראה שדברים אלו מאוד מתאימים לנו גם בתקופה זו.

"הלא הוא מכבשי דרחמנא¹⁸ שסדר הגאולה צריך להיות ככה, ואנחנו צריכים להתחזק לעמוד על משמרת הקודש ולחזק את ידי הנאמנים לה' יתברך ותורתו הקדושה מהאי גיסא, ולחזק ידי הבונים בכל אופן מאידך גיסא, כי עצת ה' היא בלא ספק"

גם כאן חוזר המושג העמוק "עצת ה'" שנמצא במקומות רבים.

וממשיך "הרב":

"וראוי לנו שאנחנו נהיה היותר תקיפים בשלילת הגלות וההקבעה של כל מבט האומה לא", ורוחנו לא יפול מכל החוצפא דעקבתא דמשיחא אשר הכל חזו לנו קדושי ה' מראש"

אנחנו צריכים להפנים את שלילת הגלות, ושיהיו עינינו נשואות לתחייה הלאומית בארץ ישראל מבלי להחלש מרשעה וחוצפה שמתגלות בתקופה הזו.

¹⁷ מובאת ב'לאמונת עתנו' א עמ' ע-פד

¹⁸ ע"פ ברכות י.

